

#NE
YAP-
MALI?

WILLIAM MORRIS

NASIL YAŞIYORUZ VE

NASIL YAŞAYABİLİRİZ?

De/i

William Morris

William Morris 1834'de, Londra yakınındaki Walthamstow'da dünyaya geldi. On dokuzuncu yüzyılın en bilinen ve en çok övgü alan tekstil tasarımcısı olarak sanat tarihine yön veren eserlere imza atan Morris, şiir, roman, siyasi deneme ve makaleler yazdı. Aynı yüzyıl boyunca İngiltere'de gelişen *Arts and Crafts* (Güzel Sanatlar ve El Sanatları) akımının öncülerinden biri olmasının yanı sıra sosyalist kimliğiyle de tanınıyor.

Korkut Öztekin

Korkut Öztekin 1976 yılında, İzmir'de doğdu. 2002'de, Bilkent Üniversitesi, Grafik Tasarım bölümünü bitirdi. Osmanlı Anadolu'su kırsalında geçen hayalet öykülerinin toplandığı, Türk çizgi roman serisi *Deli Gücük*'teki çalışmalarıyla tanındı. Clive Barker'ın *Hellraiser: The Dark Watch* serisinde Tom Garcia'ya destek verdi. Yakın zaman içerisinde, Frank Miller'in *RoboCop: Last Stand* adlı çizgi roman serisinde başçizer olarak çalıştı. Şu an Dokuz Eylül Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Grafik bölümünde tam zamanlı öğretim üyesi olarak çalışıyor.

Altuğ Akın

Nasıl Yaşıyoruz ve Nasıl Yaşayabiliriz?'den önce Julio Cortázar'ın *Buluşma* (Reunión), Eduardo Galeano'nun *Helena'nın Rüyaları* (Los sueños de Helena) ve Óscar Pantoja'nın *Gabo: Büyümlü bir Yaşamın Hatıraları* (Gabo: Memorias de una vida mágica) adlı kitaplarını Türkçeleştirdi. Kitapların tümü Delidolu tarafından yayımlandı. Altuğ Akın edebiyat çevirisinin yanında, iletişim alanındaki akademik ve profesyonel kariyerini sürdürüyor.

NASIL YAŞIYORUZ VE NASIL YAŞAYABİLİRİZ?

© 2018, Tudem Yayın Grubu
1476/1 Sok. No:10/51 Alsancak-Konak/İZMİR

William Morris'in 1884'te İngiltere'de yaptığı *How We Live and How We Might Live* başlıklı konuşması, ilk kez 1887'de *The Commonweal* dergisinde aynı adla yayımlanmış ve 1888'de İngiltere'de Reeves and Turner tarafından *Signs of Change* adıyla kitaplaştırılan seçkide yer almıştır.

YAZAR: William Morris
RESİMLEYEN: Korkut Öztekin
TÜRKÇELEŞTİREN: Altuğ Akın
EDİTÖR: Yasemin Ertuğrul
DÜZELTİ: Ayşegül Utku Günaydın
KAPAK TASARIMI: Burak Tuna
GRAFİK UYGULAMA: Aynur Sarıbüyük

BASKI VE CİLT: Ertem Basım Yayın Dağıtım San. Tic. Ltd. Şti.
Eskişehir Yolu 40. Km. Başkent OSB 22. Cadde No:6 Malıköy/Ankara
Tel: 0 312 284 18 14

Birinci Baskı: Eylül 2018 (2000 adet)

ISBN: 978-605-2349-28-1
Yayınevi sertifika no: 11945
Matbaa sertifika no: 16031

Tüm hakları saklıdır. Bu yayının hiçbir bölümü, telif hakkı sahibinin önceden yazılı izni olmaksızın tekrar üretilemez, bir erişim sisteminde tutulamaz, herhangi bir biçimde elektronik, mekanik, fotokopi, kayıt ya da diğer yollarla iletilemez.

DELİDOLU, Tudem Eğitim Hizmetleri San. Tic. A.Ş.nin tescilli markasıdır.

#NE
YAP-
MALI?

WILLIAM MORRIS

NASIL YAŞIYORUZ VE
NASIL YAŞAYABİLİRİZ?

Deji

TÜRKÇELEŞTİREN: ALTUĞ AKIN
RESİMLEYEN: KORKUT ÖZTEKİN

William Morris'in, ilk olarak 30 Kasım 1884 günü Sosyalist Demokratik Federasyon'un (SDF) Londra'daki Hammersmith şubesi üyelerine sözlü olarak sunduğu *How We Live and How We Might Live*, zaman içinde farklı kalabalıklara ulaştı ve ilk kez 1887 yılında yazılı metin hâline dönüştü. [Ç.N.]

Biz sosyalistlerin sıklıkla kullanmak durumunda kaldığı *devrim* sözcüğü, isyan ve şiddetin her türlüünü beraberinde getiren ve yürütme gücünü bir şekilde ele geçirmiş bir grup adamın sözüne bağlı, tepeden inme bir değişimi ifade etmek zorunda olmadığını açıkladığımızda dahi, çoğu insanı ürpertir. Devrim sözcüğünü etimolojik anlamıyla kullandığımızı ve toplumun en temelinde gerçekleşecek bir değişimden bahsettiğimizi açıklasak bile, insanlar bu denli köklü bir değişim fikrinden korkar ve devrimden ziyade reformdan söz etmeniz için size adeta yalvarırlar. Ancak *sosyalistler* olarak bizlerin devrim diyerek kastettiği şey ile bu saygıdeğer insanların reform sözcüğüne yükledikleri anlam tamamen farklı olduğundan, zararsız çehresinin ardına hangi tasarıyı gizlersek gizleyelim, reform sözcüğünü kullanmanın hata olacağını düşünmeden edemiyorum.

Bu yüzden, toplumun en temelden değişmesi anlamına gelen kelimeimize sadık kalalım. Devrimi dillendirmek insanları korkutabilir, fakat göz ardı etmekle tehlikesi azalmayacağı için korkulması gereken şeylerin mevcudiyeti konusunda onlara yapılan bir uyarıdır da. Öte yandan, devrim sözcüğü bazı insanları yüreklendirebilir ve onlar için devrim, bir korku değil, bir umuttur.

Korku ve umut, insan ırkına hükmeden ve devrimcilerin de baş etmesi gereken iki temel duygudur. Bizim işimiz, baskı ve zulüm altındaki nice insana umut vermek ve zalimler azınlığına korku salmaktır. İlkinin yapar ve çoğunluğa umut aşılsak, azınlıkta kalanlar onların umudundan hâliyle korkacaktır. Esasen onları hiç korkutmak istemeyiz; zira derdimiz yoksulların intikamı değil, mutluluğudur. Hakikaten, yoksulların çektiği binlerce yıllık çilenin intikamı nasıl alınabilir ki?

Fakat yoksullara zulmedenlerin birçoğu, hatta büyük çoğunluğu diyelim, zalim olduklarının farkında değildir (niye böyle olduğunu birazdan göreceğiz). Kendi kendilerine, Romalı bir köle sahibinin ya da Legree'nin¹ hissettiklerinden dağlar kadar uzak, sessiz sakin ve düzenli bir hayat sürerler. Yoksullar vardır, bunu bilirler. Ancak yoksulların acıları, sert ve sarsıcı bir biçimde ulaşamaz onlara. Onların kendi dertleri vardır ve hiç şüphesiz, dert çekmenin insanlığın kaderi olduğunu düşünürler. Kendi yaşamlarındaki dertleri, toplumun alt kesimlerindeki insanların dertleriyle karşılaştıracak yola yordama da sahip değillerdir. Ve olur da daha ağır dertler üzerine düşünmek zorunda kalırlarsa,

“İnsan, ne olursa olsun, çekeceği derde alışır,” vecizesine sığınır.

Hâsılı, bireyler söz konusu olduğunda, durum tastamam böyledir. Mevcut durum ne kadar kötü olursa olsun, onu destekleyenlerin başında rahatı yerinde olan, kendini bilmez zalimler gelir; en yumuşak, en kademeli reformları açacak herhangi bir değişimden korkmak için her türlü sebeplerinin olduğunu düşünürler. İkinci sırada, yaşamları her zamanki gibi güçlük ve endişeyle dolu yoksullar vardır; onlar ise kendileri için daha iyi olacak herhangi bir değişimi tahayyül etmekte zorlanırlar ve koşullarında iyileşme ihtimali doğurabilecek herhangi bir eyleme geçerek, sahip oldukları azıcık şeyin bir parçasını bile riske atmayı göze alamazlar. Neticede, içlerine korku salmak haricinde, zenginlerle ilgili yapabileceğimiz fazla bir şey yoktur; yoksullara umut vermek ise bir hayli güçtür. O hâlde, şu an sürdürdüğümüzden daha iyi bir yaşam için bu engin mücadeleye dahil etmeye çabaladığımız insanların, bizlerden bu yaşamın neye benzeyeceğine dair, en azından biraz fikir talep etmeleri gayet makuldür.

Talepleri akla yatkın, ancak yerine getirmek hiç de kolay değil, zira yeniden yapılanmaya yönelik bilinçli çabaları neredeyse imkânsız kılan bir sistemin içinde yaşıyoruz. O hâlde, bizim açımızdan şu yanıtı vermek mantıksız olmaz: “İnsanlığın gerçek anlamda ilerlemesinin önünde birtakım engeller mevcuttur; bunları ortadan kaldıralım, o zaman göreceksiniz.”

Nasıl yaşayabileceğimizi göstermeye çalışırken, şu anki gidişatta hiç değilse bir şeye sahip olduğunu düşünen,

bunları kaybetme fikriyle dehşete düşen, kendilerini öncükenden daha kötü ve her şeylerini yitirmiş hâlde bulma korkusuna kapılanların endişelerini haklı çıkarma pahasına, epeyce olumsuzluğa değinmem gerekecek. Daha iyi bir yaşam için gösterdiğimiz çabada, yetersiz kaldığımızı düşündüğüm yerlere dikkat çekmek isterim. Zenginlere ve hâli vakti yerinde olanlara, ne pahasına olursa olsun korumak için kendilerini paraladıkları mevkilerinin ne menem bir şey olduğunu, o mevkilerden vazgeçmelerinin gerçekten korkunç bir kayıp olup olmadığını sormak; esasen onurlu ve müreffeh bir yaşam sürme gücüne sahip olan yoksullara, içinde buldukları vaziyete tahammül edebilmelerinin tek yolunun mütemadiyen yozlaşmak olduğundan bahsetmek isterim.

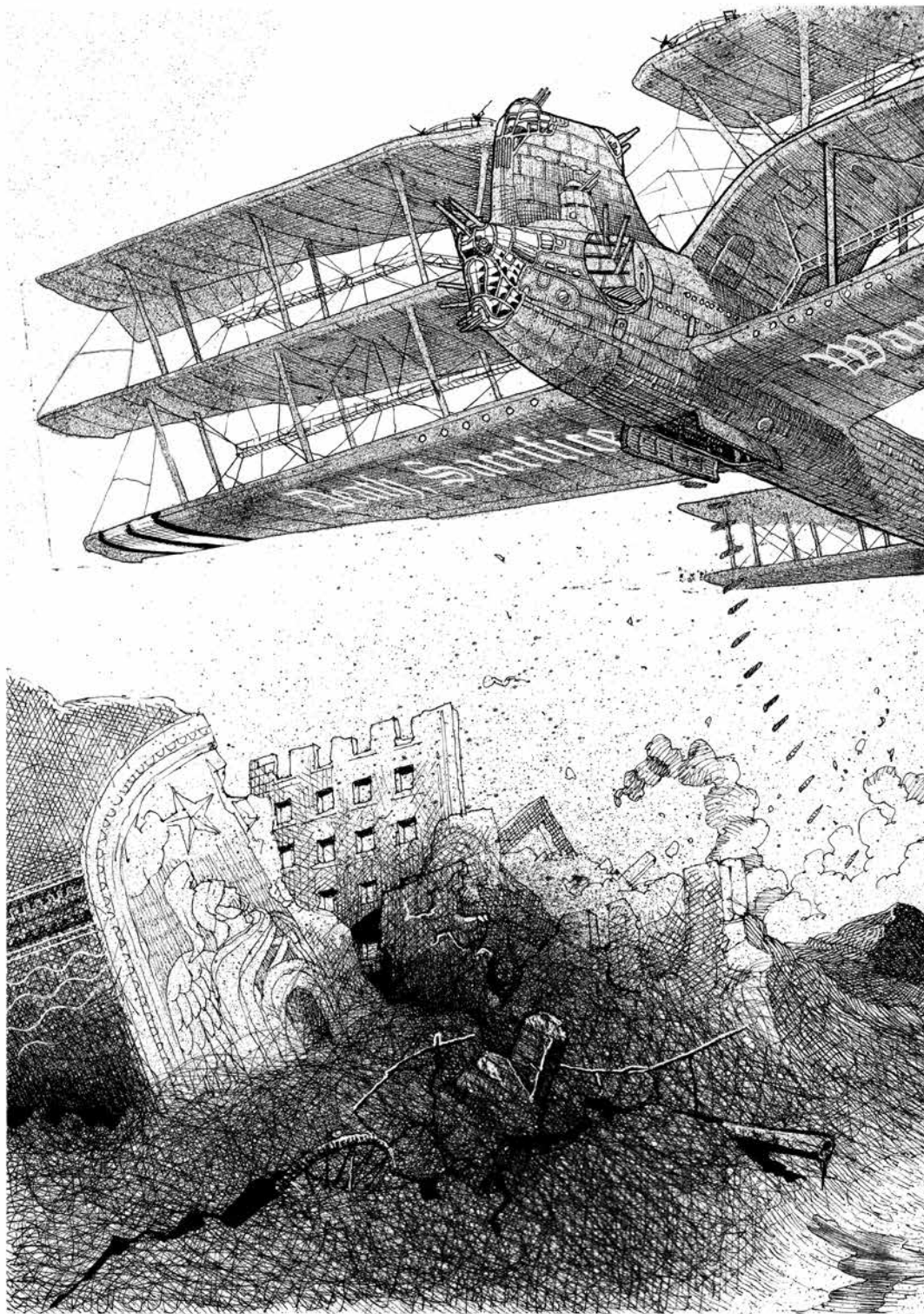
O hâlde, mevcut sistemimizde nasıl yaşıyoruz? Biraz buna bakalım.

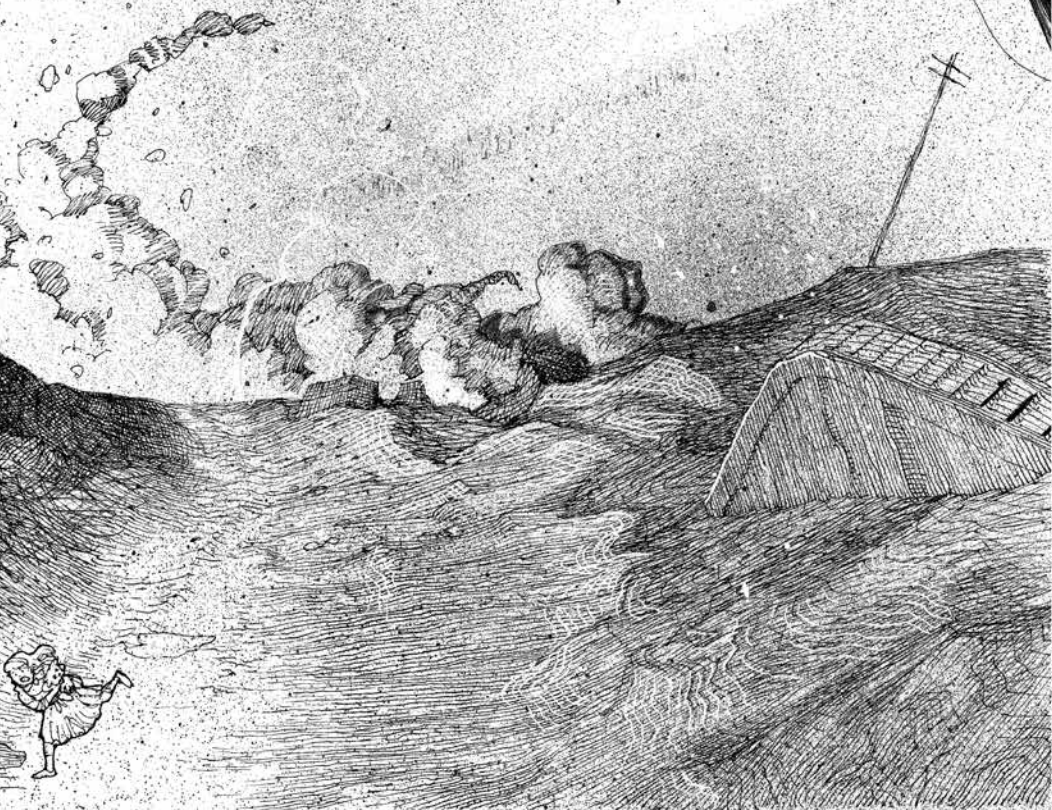
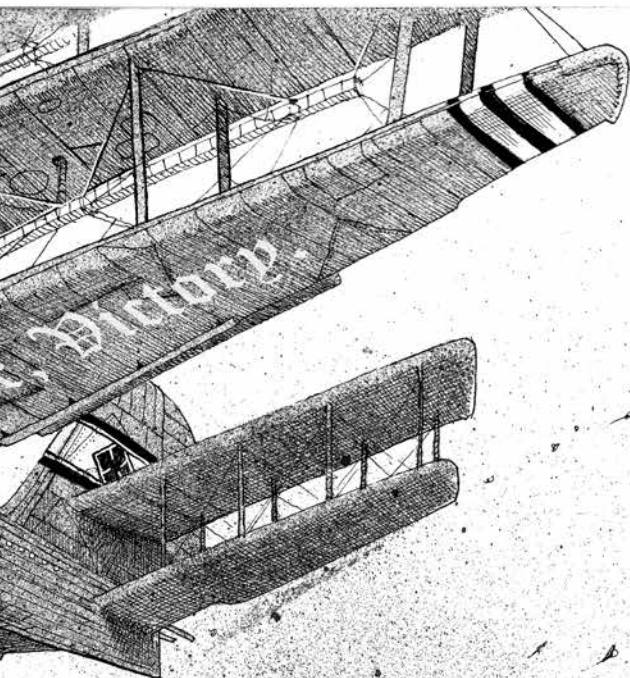
İlk olarak, şu anki *toplum* düzenimizin daimi savaş hâline dayandığını anlamamız gerek. Aranızda bunun zaten böyle olması gerektiğini düşünen var mı? Biliyorum, sizlere mütemadiyen, günümüzde üretimin yegâne koşulu olan rekabetin iyi bir şey olduğu ve insan ırkının ilerleyişini teşvik ettiği söylendi. Fakat size bunu söyleyenler, eğer dürüst davranmaya niyetleri varsa, rekabet yerine kısa yoldan *savaş* sözcüğünü kullansınlar. Böylece sizler de, savaşın ilerlemeyi, sizi kendi bahçenizde kovalayan çılgın bir boğanın yapabileceğinden daha çok teşvik edip etmediğine özgürce karar verebilirsiniz. Savaş ya da rekabet, artık nasıl adlandırmak isterseniz, en hafifinden, başkalarının kayıpları karşısında

kendi çıkarınızı gözetmek demektir. Ve bu süreç içinde, kendi sahip olduklarınızı bile yıkımdan sakınabileceğinizi sanmayın. Bunun için çabalarken daha kötüsüyle karşılaşmanız işten bile değil. İnsanların ya öldürdüğü ya da öldüğü ve gemilerin batırmak, yakmak ve imha etmekle görevlendirildiği savaşlar söz konusu olduğunda, bunu açıkça anlarsınız. Ancak, öyle görünüyor ki *ticaret* adı verilen diğer savaşı sürdürürken bu israfın pek de farkında değilsiniz. Gelgelelim, dikkatle bakınca, israfı orada da göreceksiniz.

Şimdi savaşın bu türüne biraz daha yakından bakalım ve aldığı bazı biçimleri etraflıca inceleyelim. Böylece, “yak, batır ve imha et” emrinin nasıl icra edildiğini görebiliriz.

Öncelikle, uluslararası rekabet adı verilen savaş türü vardır ki, doğrusunu söylemek gerekirse, bugünlerde medeni ulusların yürüttüğü süngü savaşlarının sebebi odur. Geçmişten günümüze biz İngilizler, bu savaşlar söz konusu olduğunda, elbette kendimizi herhangi bir riske atmadan savaşmayı sürdürdüğümüz o cazip koşullar ve ölümlerin hep karşı taraftan olduğu ya da her halükârda bizim öyle olmasını umduğumuz durumlar dışında, bir hayli çekingen davrandık. Uzun zamandır saygıdeğer bir düşmana karşı sıcak savaşa girmekten kaçındık. Sebebini hemen söyleyeyim: Çünkü dünya pazarının aslan payı bizimdi; bir ulus olarak bu pay uğruna savaşmak istemedik, zira zaten bize aitti. Ancak şimdi bu durum önemli ölçüde değişiyor ve bir sosyalist için pek şenlikli bir hâle bürünüyor: Aslan payını kaybediyoruz ya da halihazırda kaybettik. Artık uygarlığın büyük ulusları arasında dünya pazarı için kıyasıya bir

NASIL YAŞIYORUZ VE NASIL YAŞAYABİLİRİZ? WILLIAM MORRIS

TÜRKÇELEŞTİREN: ALTUĞ AKIN RESİMLEYEN: KORKUT ÖZTEKİN

Kâr piyasasının ne kadar korkunç bir kâbus olduğunu muhakkak göreceksiniz. Bizi kitap okuyamaz ya da bir resme bakamaz hâlde, yürüyüşler yapacağımız güzel ovalar olmadan, güneşin altında uzanmadan, çağımızın bilgisinde bir payımız olmadan, kısacası bedensel

Görsel sanatlar ve tasarım tarihinin en etkili isimlerinden biri olan William Morris, üretken bir sanatçı olmasının yanı sıra içinde yaşadığı topluma karşı hissettiği sorumluluğu eylemci ve düşünür kimlikleriyle bütünleştiren bir sosyalistti. İlk kez 1887'de yazıya dökülen bir konuşma metni olan *Nasıl Yaşıyoruz ve Nasıl Yaşayabiliriz?*, sosyalist bir sanatçının daha iyi bir dünya tahayyülünü göstermesi açısından önemli olduğu kadar, günümüzün tüketim ve rekabet odaklı kapitalist düzenini alt etmenin tek yolu olarak sınıf mücadelesine işaret eden bir eser olma niteliği de taşıyor.

ya da zihinsel herhangi bir zevk almadan, geçim derdiyle ter ve korku içinde bırakır. Peki, ne için? Biz ölene dek aynı şekilde, bir köle gibi yaşayalım ve zengin adamın biri müreffeh ya da lüks dedikleri türden, yani kof, yoz ve düşkün bir hayat sürebilsin diye. Yeni toplumsal düzeni sıfırdan inşa edecek olanlar bizler değiliz; geride bıraktığımız çağlar, işin çoğunu bizim için yaptı bile.

Ancak biz gözlerimize inen perdeyi kaldırarak bu dönemin emarelerine dikkat kesildiğimizde, güzel bir hayatın koşullarına ulaşmanın mümkün hâlde geldiğini ve bunun için bize düşenin yalnızca ellerimizi uzatmak olduğunu göreceğiz.